

SANDs observationer ved omlægningen af hjemløseindsatsen

November 2023

SAND – De hjemløses landsorganisation har haft særlig fokus på at følge omlægningen af hjemløseindsatsen og samlet nogle erfaringer vi gerne vil dele med Partnerskabet. Nogle af problematikkerne vil givetvis være relevante at tage op for arbejdsarenaerne. Vi uddyber gerne, hvis der er behov for det.

Man er ikke boligløs, når man bor på herberg

Aabenraa kommune afslår ansøgninger om hjælp til indskud og etablering med den begrundelse, at borgere der bor på herberg ikke betragtes som boligløse.

”da du har ophold på XXX-herberg vurderes det også, at du ikke betragtes som boligløs”

Aabenraa kommune anfører videre, at det ikke er en boligmæssig forbedring at flytte fra et herberg til egen bolig.

Hertil skal SAND bemærke, at det netop er en betingelse for indskrivning på et herberg, at du enten ikke har en bolig eller ikke kan opholde dig i din bolig.

Aabenraas praksis betyder reelt, at du kun kommer i betragtning til hjælp efter aktivlovens § 85, stk. 1, hvis du er boligløs, da du som beboer på et herberg ikke anses for at være boligløs af Aabenraa kommune, vil du således ikke kunne modtage hjælp efter § 85, stk. 1.

Den hjemløse skal selv spare op til indskud

Der er mange kommuner og herberger, der ønsker, ja måske ligefrem kræver, at herbergsbeboere selv sparer op til boligsindskud/inventar til lejlighed. Som her Aabenraa kommune:

”Der er i afgørelsen lagt vægt på, at udgiften til indskud er en forudsigelig udgift, som skal afholdes af den løbende indtægt og som der skal spares op til.”

Det har beboerne ikke nødvendigvis mulighed for at gøre. Det kan heller ikke stilles som krav. Dette fremgår tydeligt af SKR nr. 9255 af 29/03/2023, SANDs understregning:

”Det er også helt centralt, at borgeren i hjemløshed kan have behov for hjælpen med det samme, når borgeren har fået tildelt en bolig, hvorfor den pågældende ikke bør henvises til at spare op til indskud, møbler og andet indbo eller lignende etableringsudgifter i denne situation. Herudover er der visse udfordringer for borgere i hjemløshed forbundet med det at flytte i egen bolig. Dette skyldes, at der er tale om en gruppe af borgere med manglende økonomiske ressourcer til at betale for de enkeltudgifter, der er forbundet med det at flytte i egen bolig som f.eks. en seng eller køkkenudstyr. Dette kan resultere i, at borgere i hjemløshed, der får tildelt en bolig, ikke vil være i stand til fastholde denne, da borgeren ikke får mulighed for at gøre boligen til et hjem.”

Man må sige nej til en lejlighed – eller må man?

Selv om det tydeligt fremgår af den nye vejledning, at en borger gerne må sige nej til en lejlighed, forsøger visse kommuner at bilde folk noget andet ind. F.eks. har SAND lige nu en sag fra en kommune i Storkøbenhavn, hvor kommunen insisterer på at borgeren skal skrive under på en lejekontrakt til en anvist bolig. Også selvom borgerens kontaktperson overfor både kommune og borgere sagde, at det ikke er normal praksis for kommuner at gøre det. Borgeren underskrev lejekontakten.

Andre hjemløse har lignende historier. Typisk er det trusler fra enten boform eller kommune om at man bliver smidt ud fra boformen eller bliver smidt af den boligsociale venteliste, hvis man ikke skriver under på lejekontrakten.

Kommuner nægter at betale regningen

Der har altid været kommuner der har forsøgt at tvinge hjemløse ud af herberger. Nu er det bare mere direkte og åbenlyst at det sker.

F.eks. har en kommune sendt et brev med følgende ordlyd til en hjemløs på et forsorgshjem:

"XX kommune meddeler hermed, at YY er udskrevet fra forsorgshjemmet pr. 11 november 2023. Det betyder, at XX kommune ikke har hjemmet til at betale for borgers ophold på Forsorgshjemmet ZZ, fra denne dato."

I dette tilfælde er der ingen handleplan for borgeren, dvs. ingen plan for hvad der skal ske med borgeren, blot at han skal udskrives.

Herberget bliver stillet i en vanskelig situation. På den ene side vil de gerne sikre at hjemløse under opholdet får den hjælp og støtte de har brug for, for at komme godt videre. På den anden side skal de samarbejde med handlekommunen om det. Når hensynet til kommunen vejes højest, bliver den hjemløse taberen.

Hvad sker der når hjemløse flytter kommunegrænse?

Handlekommune kan kun anvise bolig i egen kommune, men hjemløse kan eller vil ikke altid bosætte sig i kommunen. Der er en problemstilling for handlekommunen i at skaffe den hjemløse en bolig i en anden kommune. Hvis man selv finder en bolig i en ny opholdskommune, hvordan skal man så få bostøtte fra dag 1? I teorien kan den nye opholdskommune samarbejde med handlekommunen om at visitere til bostøtte, men i praksis hører vi kun et kommunalt svar der lyder: *"vi kan kun behandle en ansøgning om bostøtte, når borgeren er flyttet ind i kommunen"*.

Reelt kan det betyde at hjemløse, der ikke ønsker at få anvist en bolig i handlekommunen kan opholde sig meget lang tid på et herberg.

Dårlig eller manglende vejledning ved udskrivninger

Der er ikke generelle retningslinjer for hvordan herberger og forsorgshjem vejleder og rådgiver beboere, når de udskriver eller bortviser. Det betyder også at der er en meget forskellige praksis. Nogle steder giver man pr. automatik en skriftlig begrundelse og klagevejledning, partshører folk og hjælper med at finde et nyt sted til beboeren. Andre steder bortviser man uden mange andre ord end *"du skal forlade stedet nu fordi det har vi besluttet"*.

Typisk ser vi:

- Det meddeles kun mundtligt at beboeren skal forlade stedet - ikke skriftligt
- Stedet nægter at give en skriftlig begrundelse eller gør det først lang tid efter den hjemløse har forladt stedet
- Der gives ikke klagevejledning og der informeres ikke om at man kan bede om, at en klage kan have opsættende virkning
- Den oprindelige mundtlige begrundelse for udskrivning er ikke den samme som du sendere får på skrift.

Retstilstanden er forskellig for hjemløse alt efter hvor du opholder dig

Hjemløse på herberger er bedre stillet end hjemløse på gaden ift. at blive tildelt en bolig på den boligsociale venteliste og ift. at blive tildelt bostøtte efter § 85 a.

Desuden varierer kriterierne for at blive opskrevet på den boligsociale ventelister meget. Nogle steder smides du af listen, hvis du takker nej til et boligtilbud.

Boligmanglen bliver større og større

Andelen af almene boliger med en lav husleje og det faktiske antal bliver mindre og mindre. Ser du på antallet af billige boliger (35.00 kr. pr. måned i løbende priser) fra 2016 til 2022, er antallet af lejligheder gået fra 58.577 til 35.970. Det er et gennemsnitligt fald på 3.768 lejligheder om året. Der er intet der tyder på at tendensen aftager. Kommunerne melder om forestående renoveringsprojekter i den almene sektor, der giver dem færre billige boliger til anvisning i fremtiden.

Ask/d. 17.11.23